

Lausunto ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta / Laineen merituulivoimahanke, Perämeri

Rakennus- ja ympäristölautakunta 04.06.2025 § 65
108/11.00.03/2025

Valmistelijat

Kaupunkilupapäällikkö Juhani Hannila, Yleiskaava-arkkitehti Teea Uusimäki, Erityisasiantuntija Jouni Laitinen, Johtava ympäristötarkastaja Tuomas Hirvijoki

Laine Offshore Wind Oy (OX2) suunnittelee merituulivoimahanketta Suomen talousvesihyöhykkeelle ja aluevesille, jossa tuulivoimalat sijoittuvat talousvyöhykkeelle ja merikaapelit sekä vetyputkireitit aluevesille. Hankkeen YVA-yhteysviranomaisena toimii Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus ja YVA-konsulttina Afry. Kokkolan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisella ja Kokkolan kaupunginhallituksella on mahdollisuus antaa YVA-selostuksesta lausuntonsa.

Kaikki hankkeeseen liittyvät materiaalit löytyvät kohdasta "Arviointiselostus" seuraavalta verkkosivulta:

<https://www.ymparisto.fi/fi/osallistu-ja-vaikuta/ymparistovaikutusten-arviointi/laineen-merituulivoimahanke-perameri>

Jäljempänä esitettävä lausuntoehdotus on Kokkolan kaupunkisuunnittelun ja ympäristöpalveluiden laatima.

Tausta:

Hankkeeseen sisältyy ympäristövaikutusten arviointiohjelma, josta Kokkolan rakennus- ja ympäristölautakunta lausui 16.11.2022 § 158 ja kaupunginhallitus 21.11.2022 § 533. Arviointiohjelma toimii taustana arviointiselostuksessa selvitettäviä asioita varten. Hankevastaava jätti arviointiselostuksen yhteysviranomaiselle ja arviointiselostus on nähtävillä 23.4.2025 – 19.6.2025, jona aikana lausunnot ja mielipiteet on jätettävä. Hankkeesta järjestettiin kaikille avoin yleisötilaisuus 13.5.2025.

Arviointiselostuksen ja lausuntojen jälkeen yhteysviranomainen antaa perustellun päätelmän. Perusteltu päätelmä on yhteysviranomaisen hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista tekemä perusteltu johtopäätös, joka laaditaan arviointiselostuksen, siitä annettujen mielipiteiden ja lausuntojen sekä yhteysviranomaisen oman tarkastelun pohjalta ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain nojalla. Mikäli hanke etenee, tulee perusteltu päätelmä huomioida hankkeen toteutuksessa ja liittää hanketta koskeviin lupahakemuksiin.

Hankkeen toteuttamisvaihtoehdot

YVA-selostuksessa merituulivoimapuiston toteuttamisvaihtoehtoina ovat VE0, VE1 ja VE2. Energiansiirtoreittien osalta tarkastelussa on yhteensä 8 vaihtoehtoa merireiteistä (MVE/merikaapelit ja VVE/Vetyputkireitit). Energiansiirtoreiteistä mantereella on 7 vaihtoehtoa (SVE). Vaihtoehdot kuvauksineen löytyvät YVA-selostuksesta. Yleiskuvaus vaihtoehdoista sekä yleiskartat (YVA-selostuksen sivut 9-14) ovat oheismateriaalissa A. Mantereen sähkönsiirtoreitit (YVA-selostuksen liite nro 25) ovat oheismateriaalissa B.

Oheismateriaali A
Oheismateriaali B

Hankkeen yleiskuvaus
Sähkönsiirtoreitit kartalla

Esitys lausunnoksi ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta

Yhdyskuntarakenne, maankäyttö ja asutus

Hankkeen mukaisten sähkönsiirtoreittivaihtoehtojen SVE3a, SVE3b ja SVE4 reitti Kokkolan alueella on sama. Sähkönsiirtoreitti sijoittuu Keski-Pohjanmaan maakuntakaavan, Kokkolan strategisen aluerakenneyleiskaavan ja Kanta-Kokkolan kyläasutuksen vaiheosayleiskaavan alueelle. Johtoreitit SVE3a, SVE3b ja SVE4 sijoittuvat myös kaupunginvaltuustossa 13.1.1992 hyväksytyn Yleiskaavan 2010 alueelle.

Yleiskaava 2010 ei enää vastaa alueen toteutunutta maankäyttöä, jonka vuoksi se voidaan tältä osin katsoa vanhentuneeksi.

Valtuustokausittain päivitettävä oikeusvaikutteinen Kokkolan strateginen aluerakenneyleiskaava 2040 tullaan päivittämään vuosina 2025–2026. Lisäksi Kaupunginhallitus on 10.2.2025 § 58 päättänyt käynnistää Kokkolan Keskustaajaman yleiskaavatyön.

Ohjelmavaiheessa annettu sähkönsiirtoreittivaihtoehtoja koskeva Kokkolan kaupunkisuunnittelun lausunto on arviointiselostuksessa huomioitu riittävällä tasolla.

Kokkolan alueelle sijoittuva voimajohtovaihtoehtojen SVE3a, SVE3b ja SVE4 yhteinen reittiosuus toteutetaan osittain olemassa olevan linjan yhteyteen ja osittain uutena johtoalueena. Sähkönsiirtoreitti vastaa maakuntakaavoituksessa ja yleiskaavoituksessa osoitettua voimalinjaa, lukuun ottamatta reitin eteläisintä osuutta kuntarajan ja reittipisteen 3 väliä. Kruunupyyn ja Kokkolan rajalta reittipisteelle 3 saakka sähkönsiirto on tarkoitus toteuttaa uutena johtoalueena. Suunniteltu johtoalue koostuu puuttomasta johtoaukeasta sekä reunavyöhykkeestä ja on yhteensä noin 62 metriä leveä. Reittipisteiden väliset osuudet 3-4, 4-5 ja 5-Hirvisuon sähköasema, toteutetaan olemassa olevan voimajohtolinjan yhteyteen, jolloin olemassa olevaa johtoaluetta laajennetaan hankkeen mukaisen voimalinjan mahdollistamiseksi noin 40 metriä.

Voimalinjan läheisyyteen sijoittuu Kokkolassa erityisesti Sokojan kylän, Hangaksen ja Mustikkamäen alueella runsaasti asuinrakennuksia. Kanta-Kokkolan kyläasutuksen vaiheosayleiskaavassa on osoitettu Sokojan kyläalueelle myös 200

uutta rakennuspaikkaa. Rakentumattomia rakennuspaikkoja sijoittuu laajennettavaksi suunnitellun johtokäytävän läheisyyteen. Hankkeenmukaisen uuden siirtolinjan toteutuminen voi vaikuttaa kaavassa osoitettujen uusien rakennuspaikkojen rakentumiseen ja sitä kautta kaavan toteutumiseen.

Johtokäytävä tulee sovittaa VT8 kehittämissuunnitelmien kanssa, jotta tieverkoston kehittäminen turvataan.

Hirvisuon sähköaseman sekä olemassa olevan johtokäytävän hyödyntämisen jatkotarkastelussa on hyvä tutkia laajemmalla alueella suunnitteilla olevien tuulivoimahankkeiden vaikutukset hankkeen sähkönsiirron vaihtoehtoihin SVE3a, SVE3b ja SVE4. Esimerkiksi Pihtinevan tuulivoimahankkeessa tarkastellaan niin ikään vaihtoehtona 400 kV ilmajohdon toteuttamista hankealueelta Fingridin Hirvisuon nykyiselle sähköasemalle.

Maisema ja ympäristö

Kokkolan osalta hankkeen vaikutukset maisemallisesti kohdistuvat lähinnä sähkönsiirtovaihtoehtojen SVE3a, SVE3b ja SVE4 rakentamisen kautta. Kyseiset sähkönsiirtolinjat kulkevat Pietarsaaren Ahlholmasta tai Pörkenäsistä Hirvisnevan sähköasemalle. Linjat kulkevat Kokkolassa Sokojan kylän peltoaukeiden kautta ja yhtyvät Fingridin Hirvisneva – Muhos (2x 400 kv + 1 x 110 kv) linjaan Kokkolassa Mustikkamäen asutusalueen eteläpuolella. Sieltä ne kulkevat muutaman kilometrin matkan samassa leveässä johtokäytävässä Hirvisnevan sähköasemalle Patamäen-Saarikankaan pohjavesialueen yli. Kyseiseen johtokäytävään on suunniteltu myös kahta muuta uutta 440 kV johtokäytävää YVA-hankkeissa, jotka ovat vielä suunnitteluvaiheessa. Jos kaikki voimalinjat toteutuisivat, olisi niillä merkittävä maisemallinen vaikutus ja myös estevaikutus joidenkin eliölajien liikkumiselle. Maisemassa tuulivoimalat tulevat muuttamaan avomerimaiseman Kokkolan Öjan ulkosaaristossa mutta myös muilla Kokkolan rannikkoalueilla. Kyseisiä vaikutuksia ei ole mahdollista lieventää voimaloiden korkeuden vuoksi. Vaikutukset on kuitenkin arvioitu YVA-selostuksessa lieviksi.

Voimalinjan maisemalliset vaikutukset kaikissa johtoreittien vaihtoehtoissa ovat merkittävät Sokojan kylän osalta, johtuen laajentuvasta sähkölinjakäytävästä ja korkeampien sähköpylväiden rakentamisesta avoimelle laajalle, maisemallisesti arvokkaalle peltoalueelle. Laajentuva sähkölinjakäytävä tulee näkymään kaikilta Sokojan peltoaluetta ympäröiviltä kyläteiltä ja näiden varrella sijaitsevalta kyläasutukselta. Kielteisiä vaikutuksia syntyy myös alueen maatalouselinkeinoille leventyvän johtokäytävän pylväsrivien vuoksi, joka vaikeuttaa peltoviljelyä ja liikkumista maatalouskoneilla. Tarkemmassa suunnittelussa tulee huomioida ja minimoida olemassa olevan linjan leventämisen vaikutukset alueen erityisiin maisemallisiin arvoihin.

Sokojan kylän alueelle on osoitettu maakuntakaavassa maakunnallisesti tai seudullisesti arvokas maisema-alue, Kokkolan

strategisessa aluerakenneyleiskaavassa maakunnallisesti merkittävä maisema-alue sekä Kanta-Kokkolan kyläasutuksen vaiheosayleiskaavassa arvokas kulttuurimaisema-alue, jolla maankäytössä, rakentamisessa ja ympäristöhoidossa tulee huomioida erityisesti maisemalliset arvot. Noin kilometrin etäisyydelle voimalinjasta itään sijoittuu valtakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristökohde Rasmusbackenin tienvarsiasutus ja kivinavetat. Maisemavaikutusten arvioinnin mukaan voimajohdon maisemalliset vaikutukset Rasmusbackenin mäelle ovat vähäiset ja sen lähiympäristöön arvokkaalle peltomaisemalle muodostuvat vaikutukset on arvioitu kohtalaisiksi.

Merenkulku

Merenkulkuun voimat vaikuttavat siten, että laivaliikenteen reitit Merenkurkusta Kokkolan satamaan todennäköisesti pidentyvät, kun laivaliikenne joutuu väistämään tuulivoimapuiston.

Vedenalainen luonto

Vedenalaisen luonnon haitalliset vaikutukset saattavat aiheuttaa vaelluskalojen (vaellussiika, lohi) kutuvaellukselle haittavaikutuksia rakentamis- ja toimintavaiheen aikana melun tai muiden ennustamattomien vaikutusten muodossa. Tarkempia selvityksiä vaikutuksista lohen vaellukseen ei YVA-selostuksessa ole. YVA-selostuksessa on ainoastaan arvioitu, että kutuvaelluksen reitti saattaa muuttua ja melu voi aiheuttaa kalojen käyttäytymiseen muutoksia.

Linnusto

Linnuston osalta vaikutukset kohdistuvat alueen läpi muuttavaan linnustoon ja alueella ruokailevaan tai lepäilevään linnustoon. Ruokailulennot esimerkiksi saariston pesivillä loppilinnuilla ja ruokkilinnuilla voivat olla 60-70 km etäisyydelle ulottuvia ja selostuksen mukaan tuulivoimala-alueella havaittiin merkittäviä määriä erittäin uhanalaisia selkälokkeja. Keski-Pohjanmaan rannikolla (Uusikaarlepyy-Kalajoki välisellä alueella) pesii jopa 15 % koko Suomen selkälökkikannasta 2024 tehdyn selkälökkilaskennan perusteella.

Linnustoselvityksestä ei ole selostukseen liitetty erillistä raporttia, vaikka arviointiohjelmassa linnustovaikutukset arvioitiin merialueella merkittäviksi selvitettäväksi asioiksi. Selostuksessa ei ole selkeää taulukkoa havaituista lajeista, muuttavien lintujen määristä eikä kuvausta selvitysajankohdista, -alueista tai käytetyistä menetelmistä. Vain merikotkan osalta on mainittu havaitut 23 yksilöä tuulivoimapuiston selvitysalueella. Erittäin uhanalaisten selkälökkien osalta havaittujen lintujen määrää pidettiin kohtalaisen merkittävänä, mutta lukuja ei esitetä. Vesilintujen muutto mainitaan, mutta numeerista aineistoa ei esitetä. YVA-selostuksessa todetaan, että pääosin muutto tapahtuu lähellä merenpintaa törmäyskorkeuden alapuolella vaikka esimerkiksi kuikkalinnut muuttavat tyypillisesti

korkealla olosuhteista riippuen. Pohjanlahti on kuikkalintujen tärkein muuttoreitti arktiselle alueelle keväisin.

Selostuksen perusteella on mahdotonta arvioida, onko selvitykset tehty riittävällä asiantuntemuksella, riittävän laajoina ja ovatko selvitykset riittäviä johtopäätösten tekemiseksi. Pohjanlahdella lintujen muuttoreitit kulkevat nykytiedon mukaan lähellä rannikkoa muutamasta kilometristä aina 20 kilometriin ulkomerelle. Ulkomerellä ei kuitenkaan ole tehty havainnointia, joten alueen statusta muuttolintujen reittinä ei riittävästi vielä tunneta. Olosuhteista riippuen havaitaan saariston uloimmilta luodoilta usein reilusti yli 10 km päässä (maksimietäisyys, jolta linnut vielä voi havaita optisilla välineillä) ulkomerellä runsasta vesilintujen muuttoa sekä keväisin että syksyisin. Esimerkiksi 15 km päässä mantereesta sijaitsevalla Maakallan saarella (Kalajoki) havaitaan samoin merkittävää vesilintumuuttoa kaukana ulkomerellä. Tämä viittaa siihen, että olosuhteiden ollessa suotuisat, muuttoa tapahtuu varsin kaukana ulapalla.

Linnuston osalta johtopäätöksenä todetaan ainoastaan, että tuulivoimapuistolla on merikotkalle vähäinen haittavaikutus ja muuttolinnustolle vähäinen merkitys. Lajitasolla analyysia ei kuitenkaan ole tehty todentamaan asiaa.

Kaupunkilupapäällikkö

Rakennus- ja ympäristölautakunta päättää

1. esittää yllä olevan lausunnon yhteysviranomaiselle (ELY-keskus)
2. että lausunto toimitetaan jatkopykälänä kaupunginhallitukselle

Päätös

Rakennus- ja ympäristölautakunta hyväksyi päätösesityksen.

Kaupunginhallituksen puheenjohtaja Innanen poistui kokouksesta klo 18.20